

Az csinált Arcadiának comoediája,

miben az Thyrsisnek szerelme Angelicával, s az Sylvanussal és Dienessel való barátsága vagyon megírva, s az pásztori társival egyetemben történt példás dolgok, mik az Úr 1589-dik esztendejének Kisasszon havában estek vala meg, mi mostan gyönyörűségül s okulásul az olvasó elébe adatik

*Bécsben, Triefengrabban, piros lámpás házban
Jártam egy haverommal.
Fasza csávó Bálint, kalandoztunk megint,
Festett-feslett csajokkal.
Találtunk is kettőt, két bögyös örömnőt
Az állunk majd lepottyant.*

*Eredeti keble, formás, kerek segge
Festettszőke a haja.
De a szőke jól áll, egyforma minden szál
Nincs kinőve, kikopva.
Nemcsak a szőkének, jól állt szintén nekem
Bálintnak hasonlóan.*

*A másik csajszi is, formás is, szexis is
Szintén úgy felizgatott
Csöndes kis cigánylány, a víg örömtanyán.
Ahova behívatott.
Sokat ettünk-ittunk, pezsgőtől berúgtunk
A gyomrunk már jóllakott.*

*A nagy jacuzziba csúsztunk mi ruhátlan
Ahogy havon a fa szán
Szintén úgy becsúszott csókos-rúzsos szájon
A már említett szerszám
De túl sok ez itt már, nem rizsázok tovább
Befogom hát a pofám.*

*De azt tudom biztos, hiába van az, hogy
A test csak élvezkedik
Depresszióinkat a dugás nem oltja
Hiába hogy jólesik.*



*Mi szem-szájnak ingere, hiába vesszük meg
Lelkünk csak üresedik.*

*Ülve cabrióban, cool zenét hallgatva
Írtam meg ezt a verset
Pozsony felé úton kiruccanásunkból
Hazafelé menetben,
Bálinttal fogadtam három tequilában.
(nyáron 2007-ben)*

(A Fűzfapoéta)

I. ACTUS

Egy nagy cifra házban, Bécsnek várasában
Az minap ott jártomban
Lelék két szép leánt az Triefengrab utcán
Vitéz jó barátommal.
Erős, büszke vitéz, jó versszörfő levén
Igen csak elámula.

Igyenes dereka, eperjforma ajaka
Haja arany színe,
Mosolyos víg kedve, tűzellő két szeme
Szép gömbelő feneke
Holdfén-fejér bőre, holován termete
Susánna az ő neve.

Az másik lyány penig fekete egészin
Csöndes az ő beszédje.
Sötét, sűrő haja, puha, finom karja,
Apró cigán termete
Neve Anna-Mária, nagy az kíváncsága,
Susánna barátnéja.

Nagyon megörvendtünk, egymásra tekintünk,
Gerjedelmünk fölgyullad.
Anna-Mária vélem kacérkodik egyre
Bálinttal meg Susánna.
Szóllani sem kellett, minden tudtunk mindent
Bémentünk az nagy házba.

Ottan szép és jóval, laktunk vígságokkal
Bacchus akaratjából,
Tarka pohárokat üritettünk sokat,
Iddogáltunk az borból.

Kellemetes jókkal, játszó szép táncokkal
Feledve az Cupidot.

Kedves ölelésben, erős szerelemben
Telve mézes csókokkal
Tréfalkodásokkal, ékes udvarlással
Megnyertük az lányokat.
Többet nem szólhaték, soknak nem tetszenék
Az dolgokat kimondva.

Elég csak annyi is, kevés volt ez mégis
Szerelmünk elfelednünk
Máma Venus helyett, Bacchus szörzett kedvet,
És hertelen szerelmünk
Rosszhírű csepkékkal, ördegi szépekkel
Megoltani az kedvünk.

Megszörzélek ez versem, Bálintéval versengj
Baráti fogadásból
Pozsonyban Bécs helyett, újabb menekvésben
Az szerelmi kénoktól
Az másfélezerben és nyolcvankilencben
Nyárutó kezdetjekor.

Az borivó ifjak útra kélvén, Bécsnek várasából kimenének, cifra mulatságból, fájós fővel az nagy Duna partján megállanak. Jó hamar lovakat békin legeltetnek, s versenyre kélvén verscsinálásban vetekednek. Minek tárgyai valának az kurvákkal való tegnapi vígalmak. Azmint megírják, kobzon is próbáják, egyre csak pöngetik.

Orlando monológja:

Lá, hogy megakada éltem keréke, ujobban is ott valék, hol jártom annakelőtte is immár, mikoron Venus után Bacchos uralkoda énrajtam, lator kurvaságokkal. Mik az emberi főt csak megszomorgatják, heában hogy szörzenek néha jobb kedveket. Vígán lakni, mulatezni, danolni, táncolni, kupákat üritni én immár elfeledtem, nem hozza többé nékem örömet az földi vígság, mert az mind csak vagyon hígság, tarkául festett Ez Világi hívság. Ismég sem tanulható meg ezt még mindég az én nyomorult fejem... Széllal járván, kínnal vertengetvén, szerelemtől keseregetvén, keresgetvén Ez Világban néminemű dolgot, ki enyhítné az kemén szorítást. Ezen dolgokra penig csak kínjaink készerítettek, Bálintot az ő Juliája, engem meg Angelicám. Éget az Szerelem még mindég, hogy csak el nem éget, hamuá nem tesz, véget nem vet énnekem végre valahára immár. De minek több szó, mind fölös csak!

Szomjúhozván az ifjak az égi szerelem után, csak bánkódnak, s az búban megelégesznek az földi, Ez Világi szerelmekkel. Szemérmertösség, minden erkölcsesség aludni tére. S az jó víg ifjak émedten maradának.

Ha Bálintra tekénte, tikörbe tekénte. Mikor elvegyüile az leánokkal az szerelmi örömekeben, Venus játékiban, azkor látá annak ábrázatját, enmagát esmérve föl benne.

Aggasztalón pöng az koboz, hangja nem serkent jobb kedvre. Hogy minden eltűnik végre azt eszében veheti, mind ki hallgatja, s láthatja, mint vagy az örömek búban fordulása. Az lantnak zöngése pedig az kín enyhészése, gyönyörűség békés reménsége, való az poeták s Apollón kezébe. Hasomló az hárfa ki jó szolgálatot tett az Dávid királynak. Az vidám hegedő való mulatásba, lakodalmas házba, vígan járt táncba. Az síp fualása, való az korcsmákba, borban való dalolására, kedve szerént az Dionysosnak. Katonák az dobót az csatára verik, Márshoz indulások az szerént kezdik. Ahhoz hasomló az háborsúság hangja, nagy vívás s csatának véreztető zaja. Ó templomokba való az orgona, avval dicsérve mondják az Úr nagy hatalmát. Trombita fúása való palotába, földi királoknak vonulására, az Jupiter pátrónálásába. Ebből is kitetszik, minden zeneszerszámnak helye s istene, s mint vagy szolgálatja. Mindezen szólhatnak, ha bezzeg tudnék, de ily sok zöngést én nem kívánhaték. Szólok azért immár pór furuglával, mert ez kis zeneszerszám bírja mind hatalmát. Legidősb köztök ő bizonynal, régolta az vala kezében pásztornak, kit az ó arany időben az Pán csinált előszer, találmányát adva mind az sok pásztornak. Mert ez kis hangszerszám, noha együgyő volna, általa zöng a legszebb musika. Búsulás nótáját az eljátszhatja, de lehet ellenére az nagy kínvallásnak. Részöng vígulásban is ügyesb az ő öccsénél, mert furugla szava szebb az sípi zenétől. Való az szinte is az ájtatosságra, azoknak hasznára. S mint az rég pástorok poeták valának, az versszörfő kezében való ez zeneszerszám.

Orlando comoediájának summája:

Egyszer rígen pedig ez Angelica Candiában igen hév s hív s felette példás szerelemmel szerette Orlandot, ki szinte úgy tekéletes szerelemmel vala eránta. Hogy Angelicának szerelmét megjelenté, s szép udvari módra az ő kegyét kérlelni kezdé szolgálotját ajánlva, az Angelica időnek múltjával megengede, s az szerelmekben ezért jó móddal el is vegyülének. Vala pedig egy másik legén is, ki ez szerelmeket igen nagy szűfájással nézé, s boldogságukat ugyan eliréllé. Kerek esztendeig tarta immáron az szerelem, telve Ez Világi vígalmokkal, mert az szeretők hol az mezőket járva virágot szedének, hol báli mulatásba menének, igen jó lakással valának tahát. De ez ifjú, mint sás közül áldozatját váró, s arra leső kégyő, egyszer, midőn az Angelica egymagában sétalla az erdőben, álnok csellel elragadá. Ekkor Angelica egy napon az Erdőben sétálgatván magában dalolgot, ez meglesé őtet, elkapá, az lovára tevé, és magával vivé az lakába, hogy ottan őriztesse s rabul tartsa. Ezenközben pedig vásárra adá, hogy az Angelica hozzá szegőde, s szerelmében részesé tevé őt. Szerelmének s csalárd és igen hitető volta s annak háládatlansága okán az Orlando igen elbúsula, s csak kis híján az maga éltét vevé. De hogy az búbánattul s szerelem hatalmasságátul megszabaduljon, hazáját elhatta, s elbujdosék, hogy az hites mátkáját pedig enmagában holtnak alítá. Olaszországba méne, s ottan sok dologgal késérté az feledést, úgy mint comoedia játszókhöz társula, Apollónnak lett verscsináló hive, udvari tisztet próbála, de letéknább az Truffaldino nevő barátjával bujdosék egyik helről az másikra térve, nyugodalmot nem lölve. Mi történék ekkorában az Angelicával? Mint az szelígy juh ha farkassá váltózna az rabságban, úgy vala, mi nem soká tarta, mert az őt fogva tartó ifjú firfiassága áltola levággattatott, s az rabságból Angelica kiszökék. Póru járván az legén néki immáron békét hagyott, az Angelica pedig szinte elbujdosott vala, mint az ő szerelme, nemcsak mert eszében vette az ő jó hirnevén rossz nyelvűk által esett csorbát, s az szeretőjének rosszul hitt gondolatját, mi szerént ő hozzá hítelen vala. Ez okbul pedig útnak erede, elbujdosék, hogy az szeretőjét megtalál-

ja. Tíz esztendeig tartta az kibujdosás immár, de az Orlandot meg nem lölheté. Ez Világgal bíró Szerencse pedig jóra változtatta kegyetlenségét, azmikor tíz esztendőnek teltjével az bujdosásban egymástól különb mindkettő azt vette észbe az nagy reméntelensége mián, egyik hogy társát immár meg nem lelheté, az másik Ez Világgal bételve, attul elfordolva s csömörledve régi szerelem kénjától nyomorgatva, s csendességet akarva, hogy megtérnek az régi jó Magyarországbán, Orlando az ő régi birtokára, Angelica az újába, minthogy ezt valami rokonától öröklé, mire pedig mindkettő megtért honába. Az Szerencse pedig állhatatosan osztá kegyét, mert úgy esett, hogy az birtok öröklése után egyik az másikkal esék szomszédtságban. Ez dolgot pedig előszer az Angelica vette észében, ki mint az Diana, az vadászotnak, s magános szűzességnek istenasszonya, az erdőket járván vadászdogált. Ezen közben Orlando nyugalomban csak az könyveiben, kertjinek ékesítésében töröde, mi az szerelemtől való szabadulás újabb reménség nélküli próbatétele vala. Így esett, hogy Orlandohoz az Szerencse jóságából vetődhetett, s ezen igen megörvendett, de óvatos maradott. Az Orlandot igen gyakor figyelé ennek utána az kertjében, bokrok megé rejtözve. Így sok beszélgetését hallá társival, vagy magát, ha-hogy magában szóla. Nem méne az szeretőjével szemben mégsem, mint azt először gondolta, mert látá hogy ez Orlando immár nem az régi vala. Nagy szomorúsága támadott, mikor, észében vette, hogy az régi szeretője immáron nincsen, elveszett, s ez okból többé nem kívánja az Orlando szinit látni, ki ez tíz esztendő teltével nemcsak megroncsosodott, szakállas lött, de nyoma sem maradott az régi kedves vígságának, erős mivoltának, mert az kénoktul az melancholában gödhesült s pimpolya vala. Midőn pedig egyszer az Orlando az birtokárul kiméne, sétállva követve az birtokán keresztül folyó csergő patakot, hát egy szép kicsény palotácskára találá, s hogy az szomszédtságot illendőn köszöntse, arra vőn útját. Mikor az palota kertében az patakban meglátá az Angelicát, hogy magában horgászna, igen elámékedék, s csudát alított vala látni, letinkább az szépsége mián, ki csak öregbedett az esztendők folytával. Semmi módon el nem hiheté, hogy az, kit lát az Angelica volna, hanem csak énkább egy hozzá igen hasomlatos leánnak alítá. Minek utána felémedett az nagy csudáskodástul, s jobban megnézegeti az halászó leánt, bizonságot szőrzett, hogy az ingyen sem lehet más, csak az ő régi Angelicája. Ekkor pedig mégis nem méne hozzá, mert megemlékezett az hozzá való hitelenségéről s megcsalásáról, tehát dihdöten, de szerelmesen méne el. A Szerencse pedig egy követet küldé magától az Orlando egy társa képiiben, ki sorra elmesézte, mint terténtek ez dolgok annak idein, melyben nyilván állott, hogy az Angelica kicsényt sem vala csalárd, azmint azt rígen alították közszókkal az Orlandoval egyetemben. Ekkor reménséggel telve az Orlando hasomló képpen cselekedék, mint előtte. Méne az folyó mellett az Angelicához, de oda nem érhete, mert az folyó egy csendes széliben meglelte őt, hogy mint ninpha az patakban mezítelen fődözött, minek láttára az Orlando igen felgerjede, s vágyokozva néze utána. Nem sokáig tartá az gyönyörőség, mert az Angelica észében vette az idegen figyelő szemeket, s igen megharaguvék. Az víz túl martján kirohana, és eltűnék az Erdőben. Heában eredt az tündéresszon után az Orlando, mert annak nyomát sem lölheté meg. Ennek utána még valahányszor járt vala az Angelica birtokán, s szólott is véle, de kevésszer, mert az első szemben szólásukkor az Angelica elbocsátá magától Orlandot, valahogy könyöröghetett is néki, az meg nem enyhüle semmiképp, mert az állhatatlan Szerencse immár elfordította az ő orcáját Orlandonak dolgáról. Orlando pedig immár két esztendeje ég az szerelemben, s minthogy az szemben szóllás nem hozá semmi gyimelcset, hát leveleit küldözé egyre az Angelicához, ki erre semmit sem felele ezkétig. Az Szerelem az ő kegyivel meg nem ajándékozá az Orlandot, csak

nyomorgatja, s égtlen égeti, az Angelica pedig híves marada. Vagyon az Orlandonak egy regi barátja, Bálint, kinek lelke szinte szerelmi kénoktól nehezült, s hogy mindketten szabadulhassanak az tűrhetetlen szűfájástól, külön-külön dolgokat találnak ki vala, mik közül az utóbbi az Bécsi dolog vala. De héában csak, mert látják immár, hogy az Cupido által támasztott kórságot csak az szerelmi ölelés, Venusnak játéka enyhesztheti azzal, ki eránt az előbbi nyíltul gerjed fel az ember, mert az első szerelem az, ki az embernek szívét mindegyre, fottig égeti s főzi.

Bémenének ennek utána Posonnak várasába öszveszedni valami tárgyikat, rendezni dolgokat, s még rövidnap elindulának jó hamar lovakon Orlando kastélyába, havasok aljába, Ez Világ határira. Egy igen komoly ábrázatú ifjú legént hozza Bálint magával, kinek neve János vala, azkinek szép okosságát s versszörző tudományát alig győző dicsőíteni.

Hárman menének tehát, s három napig tarta az útjuk. Éjre kélvén valami korcsmában térének meg, hogy étkezzenek, s elnyugodhassanak, hol peniglen csak úgy útjuk mentén valami mezőben, mert nyár lévén, hogy az idő kedveze, az is kellemetes vala. Énkább keveset, mint sokot szólottak, az ifjú János talám szeméremből, emezek meg sem nem búbánat, sem nagy öröm miatt. Mert nem tudának mit mondani az poeták, az szóknak bolondjai, némák valának, hogy az szavak elfogyának.

Megyen tehát az János, s Bálint Orlandoval.

Orlandóval Ez Világ fiával, ez kirakott gyerekekkel, hozzá az honába, az vidékeken által, mint sokszor ennek előtte is, vágóban, hamarjában és nyugodtsággal, jó kedvekkel és búsan, havasok aljába, Ez Világ határira, egy kicsény csöndre egy szempillanat nyugalomra, elbujdosva, menten az ferge futásától, most az régi élet után és az újabb élet előtt, ez kettő mezsgyéjén, nem itt immár, de még nem ott.

Orlandóval, mint atyjafiával, mint reméntelen szerelmesek, megholdult holdulatók, bévett ostromlók, kik előtt az kertkapu bészárult, mi rejtette az kertet, közepiben az palotával, annak is közepiben az kegyessel. De másrésről elmés versszörzők, csak abból mi haszon vagyon, mi végre az!

Orlandóval, cifra palotájába, virágos kertecskéjébe, Csinált Arcadiába.

Orlandóval, aki szinte Thyrsis vala és Credulus lett.

Ennek utána, nem sok idő múltán az útjuk céját látják, megérkezének az Orlando birtokára. Megállanak előtte, az patak mellett, mi az ő kertéből foldogált, s az Angelicából, mert az sziklás hegyekben vala eredése, onnét nézék az birtokot, s megette Ez Világnak határát mutató kopasz hegyeket, mikén az Bálint általmenni készült. Bálint pedig ekképpen szóla hozzájuk.

Bálint monológja:

Nem, te nem valál az Credulus. Mert az csak én valék. Te penig nem lehetsz, néked még semmi sincsen veszve. Csak bírnod kell igen álhatatosan az harcot. Ezért hát vagy még csak Thyrsis, az is maradsz. Ezennel én, Credulus tégedet Thyrsissé keresztellek a Szerelem, Reménség és az Kévánás nevében, amen.

Erre penig Bálint vizet csepegtett az folyóból tenyerére, és megtörli vala vele az Orlando fejét. Ennek utána az Jánoshoz lépe, s monda:

Téged pedig jó versszórzó társunk, ki az legifjabb valál minden Pallást követő legén között, ki bójón vélünk Ez Világon csinált szép Arcadia kertjibe, ki éltünknek tanúul valál, keresztellek pedig az Licida pásztor névre. Ádja az Mercurios ékes szóit, az Pallás elmeélit, Apollón pedig az szépen szóló lantjának musikáját.

Orlando:

Legyetek idvezölve hajlékomban! Arcadia helyébe Arcadiát adok nékeded, Credule. Az kertkapu helyett, azmi bezároltatott előttünk, im, most kitarok egyet. Az csudálatos palotát a kert közepiben, azmibe nem jutánk bé sohasem, de azmibe belépni vágytunk, kitarom. Idvezellek, pásztor-társim, az Csinált Arcadiában.

Szempillanatok alatt bémentek Orlando birtokára. Az cselédek mind sorjában állottak az palota kapuja előtt, s urukat s az vendégeit idvözlötték. Az három barát felméne az grádicson, melyet apró szobrocskák ékítettének, végigmenének az hosszú folyasón, csudálkozva nézegetve az szarvasoknak agancsait, az finommívű szöttesek képit, az sok külön-különb féle föstmények ábrázattját. De nem menének széllal az kastélyban, mert Orlando kivezeté őket az tág kertbe. Egy igen szép sétálló folyasóra jutának, mi finom mívű kő-ékítményekkel vala teljes, gyönyörű boltja alatt enhesztő árnyékban sokféle virág tenyészett, s fala az regék mindennemű emberi s istenei állata vala kifaragva. Imhol egy Adonis, az berekben kegyes Venusával enyelgvén, amhol Dido búcsúztatta szomorún s igen szépen az Aeneast. Ez sétálló folyasó pedig négyszög alakban méne, minek közepiben egy mives fontána vala, mibe az víz az patakból juta, igen ravasz módokon, külemb-külemb helyekről tört elő, a az tetejében Ganyméd az égbe röpülni akarván ül az sas hátán. Tovább menve magába az kertbe jutának, hol Orlando sorjára megmutogatta néki minden szép virágos kertjét. Igen megtetszék az ifjaknak az rózsá-

Gömbök, 2001, köztéri installáció, átmérő: 2 m, Luxemburg

Fotó: Ravasz Marián



kert, mi az fák megett rejtezkedett, abban pedig padok valának széllal rakva, mik meg az rózsák bokrok megett búttak meg. Föléjük egy hárs fa magasodván terjesztette árnyékát, s ez helyet Venus templomának, mondták, az puha mezőt pedig Szerelmi nyoszolának, ez istenszöny oltárának látták. Nagy csudául néztek, mikor az kert végibe érenek, az ottani bokor labirintosra, minek sok mestersíges járotja család utat mutatott, a az közepiben, ahova az összes járot bevezet végre, egy magos csere fa vala. Az ifju legének mindezekeken igen ámulának, a csak hápogának, mind az kácsák az nyári jól eső ferdőben. Orlando pedig igen titkoskodva valami ajándékról beszélt az Bálintnak, mit az ő távozása okán ád. Megjelenté neki tovább, hogy mint egy nyájat, minden barátját öszveterelte, s minden ez ajándékozásra eljönnek, s ez rövid időben, minek előtte elmégyen az idegenségbe bujdosva, kik az Minerva, Pallás, s Apollón dolgában fogának csak elméjük az maguk örömhöz fáradni.

Licida: Mért búslakodsz magadban, hiszem az erdők is belézőngenek siralmidba?

Credulus: Csak ne kérdezkeldjél! Jobb énkább elő sem számlálni régtől esett sok kínozt, jobb az gyógyulatlan sebet nem sérteni!

Licida: Talám ürülsz az bánattal ha megjelented nekem bánatidot, hiszem baráti társod valék, Credule, meg nem csalatkozhatál bennem soha.

Credulus: Mint Venus orcáján szeplő, annyi az örömem, s az bánatim úgy elsokasodtak, mint esős idők után az sok varangy. De haddjárjon, elmesézem én az történetemet, annak summáját veheted, szolgáljon az neked intő példának.

Licida: Ne aggasztald magad, s hagyd el az törődést. Vigasztalódj kicsényt.

Credulus: Elmondom hát miképpen estek vala az dolgok. Tíz esztendeje, mikor az én életem még vigalommal tellett, kedves játszodogálásban, immár éppen hogy nem gyermek fejjel, az társimmal én gyakran múltam, s szemeztük az szép szüzeket. Egyszerében mikor sokan öszegyülénk egy kies mezőben, délszínben, mikor nyugszik az nyáj, az jó forráskútnál s közöttünk sok nevedéken szép szűz is vala, s hogy nyájaskodánk, énekelgeténk külön-különb féle virág verseket, valamelyek táncolnak, avagy koszorót kötnek, egy leánt vevék észben, ki mind szépségében, ékességében, illő kedvességével, sőt elméjével is kitűnék az többi közül...

Bálint: Múltságba mentem az társimmal, s ott láték az sok szép leán s asszon között egy napot, ki mindnek fénét elhomálosítá, hogy táncola. Nekem ez leán igen megtetszék, hozzá menék...

Credulus: ...hogy megesmérjem, s véle szóljak. Lá, nem tudhattam hogy szerelem holdultatott meg vala éngem az ő színe alatt. Minthogy szóla ugyan vélem, de az maga idegenségében megmarada, héában, hogy az szemében játszó lebbegést saldíték, egy cselet álék törül, s játékba fogtam vala, mondék neki, kéljünk versenyre mellikönk danolja szebben az verset, mire kicsiny nógatás után reá állott. Az versen törvénye pedig az vala, hogy ki szebben énekel, annak kellessen csókot adnia az másiknak. Így esett pedig, hogy hol én, hol pedig ő áda csókot az másikunknak, s én az nyereséggel, mint szinte az veszteséggel igen sokot nyerék.

Bálint: ...s hogy illendő szép móddal táncolánk, s jó udvari móddal ótet dicsérem, egymással nyájaskodni kezdünk, s megenyhüle az idegensége, s nyilván kezde szóllani vélem.

Licida: Az Szerelem kedves állapotjában bizonyval az jó Szerencse az legjobb ajándék.

Credulus: Az én Szerencsém pedig éngem éppen megmordálni készült vala, s tőlem elragadni az Szerelem kegyessége által nekem adatott kegyesem hamar ráró módra

ragadni el tőlem, mint emez az fútot. Az örömem pedig bánatban fordultatott. Egy esztende immár, hogy az szerelem édes nectárját szörcsölgeténk egymás ajakáról, mikor egy társom, kinek Montan vala az neve, kit az kegyesem szépsége szinte megholdultatott, az ő tekéletes voltátul, az Szerencsémét iréllte vala, ezért tört állíta, hogy tőlem eltolvajlaná. Mikor egy szerelemben tellett nap után az Angelica haza igyekezék, mentében az Montán megállítá s álnok szókkal hiteté, s célját érve mérges italt ad meginyya az Angelicának.

Licida: Mi gonosz, álnak árulás! Mi terténe az szegén Angelicával ennek utána?

Credulus: Az szempillenatban holtá vált vala. Én pedig haza vezető utamon, hallám hogy az nevetem kiáltá, hozzá futék, s látám hogy magában halódik, s maga sem, én sem semmit nem tudtam vala tenni, héában vertengett, fullodozott. Karomba vevém őt nagy bánatosan, s ő megmondá ki az halálának okozója, s búcsút véve tőlem, egy utolsó csók után leh ki az lelkét. Az szenyő kínzó bánatimban s nagy sírásban pedig elindulék mindent elhagyva hogy elbujdosnék.

Licida: Ó, kegyetlen, gonosz Szerencse, hogy az szép Szerelem csak pórul járhat Ez Világon.

Credulus: S hogy így eltűntem, s szegén szüléimet szó nélkül elhadtam, azok holtak alítottak lenni, s nagy búban estek, azhogy sohul sem tanálhattak reám.

Bálint: ...így hát véget ért az szerelem Anna eránt, mert tőlem hidegölt, s semmi kérelésemre meg nem engedett...

Credulus: ...s így terténe hogy bologtam az havasokon, méll erdőkbén, sűrő mezőkben, esméretlen vidéken, távul az én édes hazámtól. Az sok esztendei bujdosás után pedig az pásztorok közt tanálhaték lakást s nyugalmost az sok nyomorgás után, de az én szerelmes mátkám el nem feledhetém.

Licida: Ó, áldott feledés, csuda ritka ajándék, s az szerelem dolgában, mint az fejér holló olyan valál!

Bálint: S az én felgerjedt nagy szerelmemnek tüzit, mint mostan, mikoron újra gerjedett, s szinte nem enyheszkedett, mert annak tárgya elutált magától, azonképpen azkor is azon igyekezék, hogy az szerelemtől megszabaduljak. Valának sok szép szüzek, kiket kérellek, azvagy mentem az én hazámnak szolgálni az vitézségemmel, s végre az hitvesem miatt az Patakot akarnám vala bolondul elfoglalni, s bírni. Ez Világ pedig megtellett ellenségemmel, kik az én rosszamot akarták egyedül csak, s az birtokomat is szaggatni kezdék. Betegség, rút kórság étettett vélem kínokot még, sőt az én feleségem hozzám való hítelen s hamis volta is. Ez hamisság, s Ez Világi gázság mián válnom kellett...

Credulus: Egyszer pedig úgy esett az dolgom, hogy az legeltetés közben egy juhóm bészaladott az setét Erdőbe, s én az keresésére indulék, mi igen soká tarta, minthogy sohul meg nem lelhettem, s magam is elboldulék az Erdőben, nem lelvén kiútamot, hogy immár magam felől kezdék aggódni. Ekkor pedig egy szép vadászó leánt láték, ki egy őzikét cserkész bé, s csöndesz figyelésben ül. Ki vala ez Diana, az vadászásnak szűz istenasszonya, kérdém magamtól, de azmint jobban megtekéntém, hertelen elhülék, mert az holt mátkámnak mindenben ő tetszék, s ha nem tudtam volna annak rútul lelt halálát, bizonynal annak hívém az nagy hasomlatosság mián.

Bálint: ...mert két esztendeje hogy az Posonyak városában, az feleségemmel való elváltam után, nagy szomorúan abban való jártomban megpillantám őt egy kapu alatt, az én régi szerelemet, kinek meghajlék, mert azt hívém, egy anygalt láték...

Licida: Micsoda új Szerencse az nyomorúságban!

Credulus: Minthogy megcsergett az bokor jártomban, felém futásnak indula az kopi-jáját szegezve reám, s nem sokon múltott, hogy agyon nem tanált. Ottan szemben kerölvén nézegettük egymást, akkor estem én bé az ő tüzes szemeknek szenes kútjába. Mikor eszében vette, hogy emberre indúlt, igen megjiede, magát elszégyellé, szemérmatosan elpirola, mint egy kis halászó, s nem bátor vadász leánka, mire ottan elfuta, elrejtézék az Erdőben, éngemet magamban hagyva, ki nem az kopiájától, de az Cupido nyilától leltem meg újra az szerelmet szívemben.

Bálint: ...elmosolyék vala tahát az én szép szavamon, köszönésem, térdre esése-men...

Credulus: ...Kétszer kedveskedett az könnyű tavasz az pásztorok hadának azulta immár, hogy az szerelmet újította szívemben. Ez leán pedig nem volna más, csak az Julia nevő tündérasszon, kit minden pásztor jól esmér itt.

Licida: Az tahát az te szerelmed! Mondják mindenfelé az ő nagy szépségét, s erős erényességét. Megjelentéd-é hát az te szerelmedet néki?

Bálint: Megjelentém...

Credulus: ... de valahányszor is szépen szólottam véle, őtet dicsírtem, szerelmemet előszámláltam, csak hideg marada...

Bálint: ...héában voltak tahát az udvari szép szók, örvendetes bókók...

Credulus: ...sokszor verset éneklettem neki, sípomat fualltam...

Bálint: ...de semminemű vers sem segített, s mindennemű levél válaszolatlanul maradt. Heában panaszolkodtam rabságom kénjai mián...

Credulus: ...heában ajánlottam néki az szolgálatomat...

Bálint: ...magától elutál, reám nézni sem akart.

Licida: Szegén, Szerelemben Szerencsétlen rab, ne essél kétségben, hanem csak bízzál tovább úgy az Szerelemben mint az Szerencsében.

Credulus: Nincsen mit reménlenem az ő tūrhetetlen vad természetétől,...

Bálint: ...sem az ő fene voltától. Sem pedig mint mondád az Szerelemtől vagy Szerencsétől, ki ezkétig nékem semmiben sem kedveze.

Licida: Az körtvély is csak az sok napféntől, és hosszú hév nyártól érik s sárgállik, úgy az kérlelés is az maga gyimelcsét megérleli. Az zsír is idővel avasodik, az vas elrozsdállik, kőszikla kopik, az ellenségesség is úgy vásódik. Meglásd, tūrèssel ostromlott vár bévétetik, mert fala leomlik.

Credulus: Két nyár sem érlelé meg az gyimelcset, még mindig zöldellik csak. Bízzál, nincsen nékem semmi reménségem ez igyben.

Bálint: Hiszem kis héjával egy esztendeje csak azon vagyok, hogy az szerelmet távoztassam magamtól, és az kegyetlen kegyesem képét kiűzzem szívemből. De látom immár hogy az időnek keréke megakada, hogy ujjobszor kérleltem az ő személét, s noha régen kedvezett, s mostan nem, csak elűzött végre magától. S mint rígen, úgy most is, szabadulnom kell az kínhozó, sebhító szerelemtől, s az mord Cupido kiűz s kerget az én hazámból, s csak reménségen vagyon az felől, hogy talám nem jó fejemre gonosz az Szerencse, mint mikor elhadtam az ő szerelmét akkorában.

Remedia amoris

Bálint:

Távoztattam hát magamtól az szerelem hitetését s az vad kegyesem képit. Én, berce, azt reménlettem, Julia nem az szolgálotomat fogadá csak el, de hogy szerelmével,

nékem legkedvesebb kegyével illet, sőt, kezét nyújtá s az házassában szentöltetik meg szerelmünk. Kiskarácson napjára gondolám az esküvőt, de mire az esztendő kereke az téli nap fordulásához ékezett vala, megtudám, immár bizonyosan az ő nyerhetetlenségét. S azmikor az egybefűző gyűrőt húztuk volna az másik ujjára, s hév ágyban áldoztatnánk meg egymást az szerelmünkért az Venusnak, én az híves télnek idein járam Erdélnek igen vad erdőit, s az melegség csak szivemben vala, környülem sohol. Azkor erőssen fogadám, hogy véget veték ez dolognak, s az szerelem kórságából, ha-hogy nem is az legjobb s igaz orvossággal, de meggyógyulok. Nem szólok s nem gondúlok felőle, de még csak az versemben sem szólék róla többet immár. Az idő penig az maga módja szerint járt tovább az maga örök útján, az nap lassan feljöve az setét s hideg mélből, sőt elére az delelésit is. Az napnak nyári fordultáig vertengenék mint egy haba az szerelem effectiojátul, s mind néma nem szólhaték rövid szóval sem. Szent Jánosnak napja tájában az hév nyár idein jöve az első orvosság az Sófia alakjában, ki egy nevedéken szép szűz vala. Gyász viselésében, bánatában akarám ötet vigasztalni, s az magam jóvának megnyerni, Venus átkát Venus áldásával megoltani, annak játékába vegyülni, az szívbéli kínok mulasztalásául. Csak az Sófi nem mutata erre semmi hajlandóságot, így tahát az Szentiványi párosító ének hasztalan marada. Az következő orvosságért az vitéz Márshoz futamodék, emlékezve az jó lovással tartott hamar lovakról, jó csiszárral élezett diszes szablákról, tavasznak szép virágokkal ékesített mezején való legeltetésről, s lobogós zászlós, erős viadalról, mert tudtam immár hogy az Lengyelországba mégyek ez esztendő végin harcba. De hasztalan az Mársnak orvossága, ki maga is az Venus hímvarró társa vala, s kit ez nem éles elmével, nem nagy hatalommal, de az szerelemnek erejével bírt s nógatott hol erre, hol arra. Nem segéll az semmit, még hahogy hozzá veszem az régi szolgálotaimat, ottan is nem az Mársban, de az Venus által estem szégyenvallásba. Azhoz fordulék tahát, kit az kinnal verő Venus s fattyúa is felette kedvel, ki nem vala más, mint az buja Bacchus. Így lőn, hogy Orlando társommal ugyan az okbul, az szerelmi kénoktól hajtva menénk be Bécsnek városába, az kurvákkal tölteni kedvünk, s oltani szomjonk. De ez is hasztalan marada. Mostan az Apollón templomába mégyek papnak, elávolodni mindentől, Orlando vendégségébe, csak az nemesítő literetúrának adva magam.

Ennek utána penig elbujdosok, elmégyek, elhagyám az édes hazám, s Lengyelországba térek, mert nincsen immár semmi nyugalmom, sem Szerelmem, sem Szerencsém ez földön. Mi haszon hát fottig itt nyomorognom. Míg nékem ide, Ánnának az esküvőre s az hitvesi ágyba vagyon készületje. Tíz esztendeje immár, hogy mint Thyrsis szerettem, azhogy az én comoediámban is írák. Ó, az a rígen volt valahány boldog hó! Mikor megkaphatám, s én övé lehettem vala, hahogy csak kis időre is. Ez szép emlék, ellen állnak csatasort az nemrégen esett dolgok. Mert háborúság támada immár, bizonynyal. Héában ostromlottam az Juliát mint Credulus tíz esztendő után, ha fel nem esmért, szívébe be nem vett. Héában valánk ugyan azok, csak az nevünk lett más, s az idő tellett. S ellenem is nagy háborúság vagyon, rokonim, ki ellenségeim, mindenem elszedik, még az hírnevem is megvásott, az Patak igye, vagy az esztendőnek előtt esett újvári dolog mián is, minden veszék tahát, s csak az Cupido mián. Az rutétotta az híremet, s megcsalt, mert Juliámot nem adta nékem. Minden megcsorbula, mi egykoron kerek vala. Légyen hát béke egy kicsiny ideig, megbúvok az Orlandónál nem fárasztva elmémet semmi Ez Világi dolgokban, magam szabadítván az szerelemtől, aztán az kibujdosás lőn.

Orlando: Talám az szél hozott ageb!

Truffaldino: Reá tanáltad! A szelek úznek. Megüli egy helyben nem tudok.

Orlando: Mi hír vagyon Ez Világban bolond?

Truffaldino: Széltiben-hosszában semmi, uram.

Orlando: Kigyógyultál bolond?

Truffaldino: Bolond kérdés. Vödd el az halandótul élitit s nevezd egészségesnek. Kedved?

Orlando: Egykedv.

Truffaldino: Nám, ki óhít gyógyulást másnak.

Orlando: Az melancholia csalárd istenasszonyát immár sokadszorra, és sikerülten, kiűztem.

Truffaldino: Ki üzőtt, kiűzted? S miért csalárd? Hiszen oly hív vala tehozzád! Bolond egy szerelem...

Orlando: ...felnöttem, bolond...

Truffaldino: ...csúffá ne tedd magad, hiszem csalárd te valál hozzá mindig, ő mindösszes megcsalásod után is kegyesen visszafogadott...

Orlando: ...mily kegyetlen ily kegyes...

Truffaldino: ...te vagy hát a kurva, úrfi!...

Orlando: Hallgass, bolond a szóforgatás megavúlt.

Truffaldino: De az szemforgatás látom nem.

Orlando: Énkább azt mondd merre jártál a szeles-széles világodban.

Truffaldino: Ó, rígen vala az jóuram. Erre-arra. Jöttem-mentem. Föl és alá. Az nap is megfordult azalatt.

Orlando: Meg az eléd is.

Truffaldino: Veszéles csatározást kezdesz, vajjon mi forgandóbb: az elmém vagy az világ? Fordítsd ki az világot az sarkiból és meglátjuk mi az vége. Nem lesz-é szinte olyan? Bátor látom éppen te fordítottál elméden, te elme-ment.

Orlando: No nézhedsze, immár, bolondnak nevez az bolond!

Truffaldino: S mint az tikörben magát meglátja.

Orlando: Félek nem oly fényes ez tikör, mint egykoron.

Truffaldino: Idővel minden veszít fényességiből. Az jó cipő elkopik, jó gúnya elvásik. Úgyhogy köll egy másík. Hahogy meg nem viselik, akkor az molok zabálják meg. Haszontalan zeg-zugokba, lukakba béköltöznek az pókok és teliszövik ragadó hálójukkal. Élni köll uram, nem sápolódni. Mondta vala tenéked elégszer.

Truffaldino: Tréfás egy legín vala, s minthogy az tréfát rígen trufáák modották, azért hitták Trufaldinak. Szegín. Nyugodjék immár békiben, nyüvivel, férgivel, össze ne vésszen odalent.

Orlando: Ne bolondoskodj vélem.

Truffaldino: Talám nem hallád? Új ruháról szóltam. Az ót immár elhordtam. Esmérd meg az újat. Neve Dienes!

Orlando: Ó, látom immár te Trufal-Diene, nevet cserélsz s életet? Jó útra térsz, arra adád fejedet?

Truffaldino: Én csak az elsőrül szólottam. De haddjárja, légyen mint mondod, megengedem, lecserélem. Csak attul féllék, hogy az nevet mi könnyű, éltet oly nehéz cserélni. Az én szegín bestye fejem immár meg nem változhatik, ahugyan az csúf képem sem.

Orlando: Lá, esmérlek, eborca!

Truffaldino: De ki az megmondhatója miféle valék annak előtte, vagy milyen leszek, vagy milyen vagyok mostan. Hiszen csak nézel engem mindenkoron, de nem esmersz, azhogy mondád. Filozóf sem bezzeg, de még magam sem, mert nem esmérhetem ki magam, engem hát ne kérdezzél. S mi nem változik, barát-uram? Hiszen a természet-istenanyánk is cseréli ruháját az esztendő minden fordultával, s penig mindig ugyanoly színekben tér vissza az ősz, s ugyanúgy szaglik a tavasz.

Orlando: Szaglik? Énkább bűzik – mert nékem itt valami bűzlik.

Truffaldino: Nem én valék, megesküdhetek Szent Anna bugyogójára!

Orlando: Ki vagy tehát?

Truffaldino: Ki vagyok? Hát immár egészin kivagyok. Nézhetsze ez likat az gatyámon, hogyan ki vagyok belőle. Ezért osztán ajánlom magamot: Dienes: bolond-úr. Rázd meg mancsát nemes úr. És hajde, igyuk meg valamit gyorsan, mert immár egy fertály órája pattogatjuk nyelvünket, s minthogy nem esmersz, igen bizalmasan szólasz vélem, héában, hogy csak most mondám meg új nevemet, mibe keresztelém magam, mint az itt, azmint látom, valami pedig még nem is ismertél eddig! Igyunk tehát pertut. S tetejében még az torkom is igen kiszáradott az út porátul.

Orlando: Lá, mint az segged, az eszed is kifordítva vagon, s az fegreségedben meny-nyi veszett marhát öszve hordasz! De hahogy így vádaskodol, nem bánom ugyan, légyen mint mondod, igyunk, csak dalold el, mi okbul késlekedél ily sok ideig, ta Díjasszét.

Truffaldino: Ne bolondoskodjál vélem, jóuram! Dienes az nevem. Előszámlálom néked, bízzál! Tudom én régolta, hogy az urak az dalolás után enyhesztik az szomjamat, ez egyet megtanulám! [...]

BP Public Art, 2007, 28 darab fémtábla, 120 x 80 cm, Budapest

Fotó: Juhász R. József

